

Ulos kilpailukykykuplasta

Kilpailukykyä ulkomaankaupassa voidaan mitata monella eri tavalla. Lehtemme tämän numeron avaava Pekka Sauramon artikkeli sisältää tietolaahtikon, joka valaisee eri kilpailukykykymittareiden käsitteellisiä eroja.

Vaikka kilpailukykykäsitteet sinänsä olisivatkin selvillä, tarjoaa niiden soveltaminen monia mahdollisuuksia tahattomaan tai tarkoitushakuiseseen harhaanjohtamiseen. Tästä on viime aikoina saatu lukuisia esimerkkejä. Tilastot ovat aina enemmän tai vähemmän puutteellisia, mutta niiden käyttäjät voivat myös tehdä omia valintojaan esimerkiksi vertailumaiden ja –vuosien sekä mittariin sisällytettävien tuotteiden suhteen. Asiaan vihkiytymättömät eivät aina huomaa, mikä niissä on vikana.

Sauramon artikkeli tarjoaa rehellisen ja ajanmukaisen kuvan Suomen hinta- ja kustannuskilpailukyvyistä. Siitä huolimatta monet tulevat toistamaan väitteitään sen romahtamisesta, koska he elävät kilpailukykykuplassa: mikään käsitteiden selventäminen, logiikka tai tilastolliset tosiasiat eivät riitä oikeasemaan pinttyneitä käsityksiä, jos ne vain sopivat tarkoitukseensa. Niinpä saamme edelleenkin kuulla, kuinka Suomen kilpailukyvyssä on ammottava kuilu, jonka umpeen kurominen edellyttää äärimaltillisia palkkaratkaisuja seuraavat 10 vuotta. Näinhän siinä käy, jos paikkansa pitävät vanhat merkit, joita on saatu keskustelussa mm. työn tarjonnan lisäämisen ja elvytyksen vaikutuksista.

Yksi vakavammin otettava huoli on vaihtotase, jonka alijäämät – kansantalouden velkaantuminen ulkomaille – ovat äskettäin kääntäneet Suomen ulkomaisen nettovarallisuuden pakkasen puolelle. Tämä varallisuusasema kuitenkin heilahtelee paljon, ja ulkomaiseen velkaantumiseen on selvästi varaa esimerkiksi, jos hyvin suunnatuilla julkisilla investoinneilla voidaan parantaa viennin edellytyksiä pitemmän päälle. Toisaalta vienti voi alkaa vetää, kun vientimaiden kasvu voimistuu, ilman että Suomen kilpailukyky muuttuu mitenkään.

Hintakilpailukyky on kiistatta heikentynyt viime vuosina tuottavuuden kasvun hidastumisen

johdosta. Palkkamaltin käyttö sen korjaamiseen kuitenkin heikentäisi kotimaista kysyntää ja työllisyyttä. Sillä tavalla myös ohjattaisiin Suomea kohti matalapalkkamaan ongelmia: elintason nousun ainoan taakkeen, tuottavuuden kohottamisen kannustimet heikkenisivät.

Varoittaviksi esimerkeiksi käyvät Iso-Britannia ja Saksa. Molemmissa maissa palkkojen heikkoon kehitykseen on liittynyt tuottavuuden lasku, edellisessä jopa suoranainen romahdus. Koko kansan elintaso mittaava bruttokansantuote asukasta kohti jäi Isossa-Britanniassa vielä viime vuonnakin vuoden 2007 tason alapuolelle. Saksassa se oli noussut vain vajaat 5 prosenttia.

Äärimmäinen palkkamalti on huono idea myös siksi, että kotitalouksien velkaantuneisuus on ennäytystasolla. Palkankorotukset helpottaisivat velkataakkoja. Tietenkin niitä olisi vielä helpompi perustella, jos myös kilpailijamaissa tehdään samoin.

Ison-Britannian konservatiivinen pääministeri ja Saksan inflaatiokammoinen keskuspankki suosittelevat yrityksille palkankorotuksia, joten suomalainen keskustelu on aika erikoista. Vaikuttaa siltä, että sitä dominoivat jotkut vientiteollisuuden haarat, jotka haaveilevat jostakin aasialaisesta palkkatasosta eivätkä välitä kotimaan työllisyydestä pätkääkään.

Suomalaisten vientiyritysten kannattaisi kiinnittää enemmän huomiota reaaliin kilpailukykyyn – kuten tuotteiden laatuun ja niiden markkinointiin – joita professori Pertti Haaparanta tarkasteli lehtemme numerossa 1/2013. Se ei ole yhtä helppoa kuin palkankorotuksista pidättäytyminen, mutta pitemmän päälle se on kestävä keino parantaa työllisyyttä ja elintaso.

